

MIĘDZYNARODOWA ORGANIZACJA
SOROPTIMIST INTERNATIONAL
KLUB W CIESZYNIE
43-400 CIESZYN, ul. ZAMKOWA 3 abc
NIP 5482665685 REGON 243526722

Urząd Miejski w Cieszynie
Wydział Geodezji, Kartografii
i Katastru Nieruchomości
wpłynęło dnia 2017-06-26
l.dz. 1564 zał. .... Sz. Pan

Cieszyn, 20 czerwca 2017 r.

2. ca. BMC
GKK
22.06.17

100 C. 14 P. A. 73-10-10
Nina

URZĄD MIEJSKI
w Cieszynie
Wpł. 21. 06. 2017
Wysl. .... Załatw. Sekretarz
L.dz. 14.206... zał. ....

Ryszard Macura
Burmistrz
Miasta Cieszyna

Międzynarodowa Organizacja Soroptimist International Klub w Cieszynie zrealizowała we współpracy z Biblioteką Miejską w Cieszynie projekt „Kobiety Śląska Cieszyńskiego”. W ramach projektu przeprowadzono spotkania dla 350 uczniów klas trzecich cieszyńskich gimnazjów. Projekt został dofinansowany z budżetu miasta i dzięki tej pomocy finansowej można było uatrakcyjnić spotkania : uczniowie mogli obejrzyć ciekawe zdjęcia archiwalne w przygotowanej prezentacji multimedialnej oraz otrzymali zakładki z informacjami o najciekawszych sylwetkach kobiet i ich dorobku w obszarze kultury i sztuki naszej małej ojczyzny.

Każde spotkanie zakończone było ankietą ewaluacyjną, w której jedno z pytań dotyczyło opinii uczniów, która z poznanych kobiet wydaje im się godna upamiętnienia jako patronki jednej z cieszyńskich ulic. Zdecydowanie najwięcej głosów uzyskała Maria Wardasówna żyjąca w latach 1907 – 1986 nazwana najlepszą pisarką wśród lotników i najlepszą pilotką wśród pisarzy.

Ta sytuacja jest wyjątkową, gdyż umożliwia Radzie Miejskiej uwzględnić głos młodych mieszkańców Cieszyna przy decydowaniu o patronie nowej ulicy w naszym mieście.

Jednocześnie prosimy Pana Burmistrza o poparcie głosu młodych Cieszyńsiaków, którzy w swojej grupie wiekowej mieli szansę podjąć decyzję mogącą się wpisać na stałe w funkcjonowanie w naszym mieście.

Międzynarodowa Organizacja Soroptimist International Klub w Cieszynie zwraca się z więc z prośbą o uhonorowanie jednej z ulic nazwiskiem wybranej przez młodzież kobiety Marii Wardasówny. To byłaby pierwsza ulica w Cieszynie nazwana nazwiskiem zasłużonej kobiety Śląska Cieszyńskiego.

Mamy nadzieję na pozytywne zaopiniowanie naszej prośby przez Pana Burmistrza. W załączeniu życiorys Marii Wardasówny.

Z poważaniem

Halina Bocheńska

Prezydentka Klubu Soroptimist

Maria Wardasówna 1907-1986

Maria urodziła się w Roztropicach w powiecie bielskim, w rodzinie chłopskiej, była jednym z ośmiorga dzieci. Naukę w szkole ludowej, godziła z ciężką pracą na roli. Rodzice chcieli zakończyć jej edukację na miejscowej szkole, jednak nauczyciel przekonał ich, że powinna się dalej kształcić. Miała 14 lat, kiedy przyjęto ją jako hospitantkę do drugiej klasy szkoły wydziałowej w Skoczowie, ale rano i po lekcjach nadal pracowała w gospodarstwie. Po ukończeniu szkoły, rodzice nie pozwolili już na dalszą naukę, więc uciekła z domu. Pracowała w Krakowie jako służąca i uczyła się na Wyższych Kursach dla Kobiet. Wróciła do rodzinnej wsi, wstąpiła do Związku Młodzieży Wiejskiej „Wici”, ale już w 1926 r. wyjechała do rodzinstwa do Warszawy, tam skończyła kolejne kursy. Ponieważ rodzice nie akceptowali jej samodzielności ani kupna roweru, który miała jako pierwsza dziewczyna we wsi, ponownie uciekła i podjęła pracę w fabryce w Cieszynie. Skończyła kurs handlowy i po roku pracowała już jako stenotypistka w Wojewódzkim Urzędzie Budownictwa, brała również inne prace. Kupiła wymarzony motocykl, „dekawkę”, została pierwszą motocyklistką na Śląsku. Wtedy wojewoda zwolnił ją z pracy, *przynosiła wstyd urzędniczemu zawodowi*¹, nie akceptowano motocyklistki w spodniach. W roku 1930 wyjechała na „dekawce” do Katowic i tam pracowała jako sekretarka Polskiego Związku Motorowego. Zapisła się i zdała egzamin teoretyczny na kursie lotniczym. Za specjalną zgodą prezesa uzyskała możliwość szkolenia praktycznego, została pierwszą na Śląsku, a drugą w Polsce kobietą – pilotem. W roku 1931 wojewoda Grażyński wyraził zgodę na jej udział w rajdzie pilotek dookoła Polski, zdobyła nagrodę i medal, a jej reportaż z rajdu ukazał się, wraz ze zdjęciem, w tygodniku „Światowid”. Wydała pamiętnik z rajdu pt. *Próba skrzydeł*, wysoce oceniony przez młodzież. Pod koniec 1932 r. przeniósł się do Warszawy. W latach 1935/36 ukazują się książki dla młodzieży *Janek – lotnik* oraz *Lot Jurka wokół Polski*, a w 1939 r. powieść o tematyce narciarskiej *W słońcu i śniegu*. Publikacje cieszyły się dużą popularnością wśród dzieci i młodzieży, a także zyskały pozytywne oceny krytyki literackiej. W 1936 r. tygodnik „Iskry” drukował autobiograficzną powieść *Maryśka ze Śląska*, która ukazała się też w wydaniu książkowym. W okresie okupacji powieść objęto szczególnym zakazem, ale po wojnie doczekała się kolejnych wydań gazetowych i książkowych tak w kraju, jak i za granicą, m. in. w Brazylii i USA, oraz weszła do kanonu lektur szkolnych.

Po wybuchu wojny zaangażowała się w obronę kraju, a później wstąpiła w szeregi Podziemnej Organizacji Wojskowej „Wilki”. Poszukiwana, ukrywała się, ale nie zrezygnowała z działalności konspiracyjnej. Za działalność otrzymała po wojnie liczne odznaczenia. W pierwszych dniach wolności zabezpieczała porzucony przez wroga sprzęt lotniczy, a w lutym 1945 r. mianowano ją komendantem portu lotniczego w Łodzi. Tam, z jej inicjatywy, powstał pierwszy po wojnie Aeroklub. Została jego prezesem i bez zgody władz uruchomiła pierwszy po wojnie kurs szybowcowy. Później pracowała w Wydziale Propagandy Polskich Linii Lotniczych LOT. Zawsze działała społecznie, min. w Związku Młodzieży Wiejskiej „Wici”, była też współzałożycielką Ligi Lotniczej. W latach czterdziestych kupiła w Rumunii samolot RWD-13, którego jednak nie otrzymała, przejął go LOT. Pisała i publikowała, została członkiem Związku Literatów Polskich. Wydała *Rekord Władka Dzieciota i Dziewczynę z chmur*. Jako taterniczka napisała powieść *Zwycięscy Tatr*, zaś *Zew przestworzy* poświęciła Żwirce i Wigurze. Opracowywała audycje radiowe, pisała artykuły, współpracowała z czasopismami. Dziełem życia stała się saga *Wyłom*, składająca się z 6 tomów, ukazujących się w latach 1951-66. Główny wątek to losy rodziny Rajwasów, mieszkańców Roztropic. Opisując jej dzieje dociera do problematyki mającej znaczenie ogólnospołeczne. Włożyła ogromną pracę w odtworzenie historii Śląska Cieszyńskiego, wykorzystwała także z własne doświadczenia i obserwacje. Sama wyłamała się z tradycyjnej obyczajowości i zawsze propagowała nowe miejsce kobiety w społeczeństwie, tym małym wiejskim, i tym większym, miejskim i ogólnonarodowym. Od 1966 r. przebywała w Wiśle, odbywała sporo spotkań autorskich, nigdy nie pobierała honorariów. Otrzymała liczne nagrody i odznaczenia. Ostatnie lata poświęciła na pisanie pamiętników, które pozostają w rękopisie. W latach 1973-75 przebywała u kuzynów do USA, spotykała się z Polonią, Pisała o tym w książce *Kościuszko jeździ po Milwaukee* i *Maryśka za Wielką Wodą*. Po ciężkiej chorobie zmarła w Warszawie w 1986 r., pochowana w Kwaterach dla Zasłużonych na Cmentarzu Komunalnym w Cieszynie.